

Oponentský posudek bakalářské eseje

Eva Sinkovičová „**Otázka vztahu mezi fotografií a koncepcí poznání v moderním okultismu**“

FHS UK, Praha 2016

Vedoucí práce: PhDr. Václav Hájek Ph.D.

1) Problém vlastního vymezení tématu a smyslu práce

Na první pohled – a s ohledem na vědecký diskurs – poněkud provokativní téma o koncepci poznání v moderním okultismu sledované odpovídajícím užití fotografie se postupně vyjevuje jako snaha odborně uchopit a v souvislosti s aktuálními tendencemi archeologie fotografie osvětlit jedno z možných historických chápání fotografie. Fotografie je tradičně a automaticky pokládána za prostředek dosahování objektivitu a věčnosti, a zřejmě právě z tohoto důvodu byla používána k podpoře okulturních teorií. Dnešní pochopení média fotografie jistě může odhalit k tomu využívané technické triky a postupy.

2) Otázka metodičnosti přístupu

Autorka se ve své práci může opřít o široký rozhled po společenskovední problematice. Získané filozofické, historické i umělecko-teoretické a umělecko-historické odborné zázemí jí v jisté míře pomáhá v orientaci ve vzájemně obtížně srovnatelných názorech. Ve své práci postupuje logicky, nejprve nás seznamuje s konceptem „moderního okultismu“ jako jistého společensko-historického konstruktů. Zároveň poměrně zevrubně hodnotí raný vývoj fotografie od její prohlubující se schopnosti „dokumentovat“ světelné podmínky až k autorské manipulaci a autonomní tvorbě obrazu. V následujících částech se autorka snaží rozebrat dílčí náměty tematizované okultistickou fotografií, jako je neviditelnost, smrt, duše, celost.

3) Věcné poznámky

Jisté rozpaky mi působí malá distance od názorů okultistické ideologie. Např. formulace ze strany 31, že „...můžeme usoudit, že někdy byla látka vycházející z těla média viditelná a hmatatelná, a proto je vlastně sporné, zda zařadit fotografie „materializací duše“ do první skupiny fotografií neviditelná či do druhé skupiny, kdy byly okulturní jevy viděny, jak na fotografii, tak všemi přítomnými v daný okamžik...“ vyznívá příliš jako potvrzení evidence „materializovatelnosti duše“, což ve vědecké práci má těžko své místo.

4) Hodnota pramenů a poznámkového aparátu

Autorka vychází z konceptů „cultural studies“, jak byly rozvinuty od 90. let minulého století (Crary, Burke, During, Lewis). Literatura, se kterou pracuje, pokrývá širokou škálu od filosofie a sémiotiky (Bondy, Blecha, Burke, Foucault, Sokol, Eco, Mill, Platón), antropologie (Eliade), přes teorii a historii fotografie (Anděl, Barthes, Flusser, Skopec, Tausk), teorii a dějiny umění (Assmann, Auerbach, Bartlová, Baxandall, Fried, Horyna, Mitchell) a speciální téma spiritismu, okultismu a mystiky (Axakov, Apke, Bellachini, Denis). V soupisu se ocitají i některé beletristické tituly (Goethe, Renk).

Převažující podíl německé literatury je zřejmě dán autorčinou germanofonní orientací, což pro dané téma může být i výhodné, každopádně je rozsah využití literatury je pro bakalářskou kvalifikační práci pozoruhodný.

Bibliografické údaje jsou zapsány převážně správně. Poznámkový aparát je využit k odkazům na citované prameny, případně k uvedení rozšiřujících citátů či komentářů.

Práce je v potřebné míře provázena i obrazovou přílohou.

5) Jazyková stránka práce

Autorka se s ovládním odborného jazyka vyrovnává většinou dobře, bohužel některé úseky působí poněkud těžkopádně nebo rozvlekle. V české práci by mělo být pravidlem uvádění českých překladů citací.

6) Závěrečné hodnocení

Rozsahem i strukturou odpovídá práce Evy Sinkovičové požadavkům na bakalářskou práci. Textu by nicméně prospěla větší distance mezi koncepcemi tvořenými autory na pozicích okultismu a kritickým odstupem vyvozeným ze současného vědeckého poznání a odborné reflexe média fotografie. V některých úsecích práce se formulace buď poněkud opakují, nebo naopak rozbíhají a nevedou čtenáře koncentrovaně k cíli. Neočekával jsem v závěru práce velmi opatrné shrnutí o ambivalenci využití fotografie pro okultní ideologii, ale spíše zhodnocení okolností sblížení dobových názorů o fotografii a okultismu.

Práci doporučuji k obhajobě, moje hodnocení je „velmi dobře“, tedy „2“.

Aleš Svoboda, oponent, 7. 6. 2016